

“Verdeel en verbind in plaats van verdeel en heers.”

**ZWART
ONDER
ORANJE**

Rapportage focusgroepen

in het kader van 'Versterking kennis geschiedenis in de gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden

Juni, 2022

Inhoudsopgave

Opdrachtoomschrijving	3
Over de focusgroepen	4
Overdracht op 2e/3e generatie die een deel van hun geschiedenis hebben in de gebieden van huidig Indonesië/ 'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden	6
Perspectief vanuit jongeren die een deel van hun geschiedenis hebben in de gebieden van huidig Indonesië/ 'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden	18
Perspectief vanuit jongeren zonder migratieachtergrond	26
Perspectief vanuit jongeren met een andere migratieachtergrond dan uit de gebieden in huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden	33

Opdrachtomschrijving

In opdracht van commissie Bussemaker

Vanuit Zwart x Oranje en IZI Solutions zijn we gevraagd door de commissie Bussemaker om “*een viertal focusgroepen te organiseren in het kader van ‘Versterking kennis geschiedenis voormalig Nederlands-Indië’.*” De commissie heeft tot taak om de staatssecretaris van het ministerie VWS te adviseren over hoe kennis over deze geschiedenis, in al haar verschillende perspectieven, duurzaam kan worden verankerd in de Nederlandse samenleving.

Over de gespreksleiders

De gespreksleiders waren van Zwart x Oranje en IZI Solutions. Twee organisaties die zich o.a. inzetten tegen elke vorm van uitsluiting en het belangrijk vinden dat er meer aandacht komt voor het complete verhaal van het Nederlands koloniaal-/slavernijverleden en de doorwerking ervan.

Deelname

De input is gebruikt voor een rapport van de overheid die een advies gaan uitbrengen over hoe kennis over de volledige geschiedenis van de gebieden in huidig Indonesië/’voormalig Nederlands-Indië’, de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden duurzaam kan worden verankerd in de Nederlandse samenleving. De ideeën van de deelnemers zijn daarvoor van groot belang. Voor deelname kreeg iedereen een VVV-bon en zijn reiskosten vergoed.

Over de focusgroepen

Deelnemers focusgroep 2^e/3^e generatie

Het doel van deze focusgroep was om een duidelijk beeld te krijgen van wat mensen van deze generatie(s) zelf relevant vinden dat over deze geschiedenis wordt overgedragen op de volgende generaties. Het was een besloten focusgroep met uiteindelijk 11 personen, elk met een eigen achtergrond en migratiegeschiedenis, maar waarvan een deel van die geschiedenis in de gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden ligt.

Deelnemers focusgroep 18-30 jaar

Dit was een focusgroep met uiteindelijk 9 jongeren die een deel van hun geschiedenis hebben in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden, elk met een andere achtergrond en migratiegeschiedenis. Deze jongeren gingen in de ochtend met elkaar in gesprek en in de middag met andere jongeren over wat zij meer zouden willen leren over de geschiedenis en op welke manier.

Over de focusgroepen

In de middag waren er twee focusgroepen

- focusgroep 1 was een gesprek tussen jongeren van de ochtend en Nederlands-Nederlandse jongeren, om te kijken op welke wijze de interesse van jongeren gewekt kan worden om zich verder te verdiepen in de geschiedenis van gebieden in huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden.
- focusgroep 2 was een gesprek tussen jongeren van de ochtend en Nederlandse jongeren met een andere migratieachtergrond, om te kijken op welke wijze de interesse van die jongeren gewekt kan worden om zich verder te verdiepen in de geschiedenis van gebieden in huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden en te kijken of zij verbinding voelen vanuit hun eigen migratieachtergrond.

Alles wat besproken werd is geanonimiseerd verwerkt.

Overdracht op 2e/3e generatie die een deel van hun geschiedenis hebben in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden, elk met een andere achtergrond en migratiegeschiedenis

Omschrijving deelnemers

Er waren 11 aanwezigen met leeftijden tussen de 25-60 jaar, een grote diversiteit aan woonplaatsen zowel uit steden als dorpen binnen Nederland, de meeste werkzaam binnen onderwijs, kunst & culturele sector, sociaal domein en overlap hierin. Deelnemers hadden diverse migratieachtergronden: Moluks, Javaans, Indo-Chinees, Indo-Afrikaans, Timorees, Indisch en combinaties hiervan. De genodigde met een achtergrond uit Papua was gaan zitten bij de sessie voor jongeren 18-30 waardoor dat perspectief minder meegenomen is in het bespreken van gebeurtenissen in deze sessie.

Welke kennis

Er is heel veel kennis overgedragen op de 2^e/3^e generatie. Bij de Molukse-Nederlanders heeft kennisoverdracht over het algemeen proactiever plaatsgevonden dan bij de andere diaspora. Dit komt, volgens de deelnemers, met name vanwege het “Indisch zwijgen” en de gedwongen assimilatieprocessen die hebben plaatsgevonden. De deelnemers vertelde over een aantal gebeurtenissen die zij overgedragen hebben gekregen van hun (groot)ouders:

- Oprichting RMS in de context dat Maluku nog steeds niet vrij is
- Periode voor kolonisatie, in zowel Maluku als Indonesië
- Intergenerationeel trauma
- Concentratiekamp Boven-Digoel
- Onafhankelijkheidsoorlog en verzetsstrijders
- Het stelen, roven en plunderen van alles
- Banda en de ontvolking
- Het opzetten van Batavia
- De periode dat de familie naar Nederland kwam onder Soeharto
- Familiegeschiedenis
- “Integratieproces” van Indische Nederlanders, Molukkers en andere diaspora uit Indonesië die naar Nederland kwamen
- Racisme in Nederland en hoe daar mee om te gaan

Hoe

De wijze waarop kennisoverdracht heeft plaatsgevonden op de 2^e/3^e generatie verschilt. Meerdere deelnemers noemen:

- orale overleveringen van (groot)ouders;
- het teruggaan in de eigen familiegeschiedenis en daar vragen over stellen;

Verschillende deelnemers deelden verhalen over hoe zij zelf proberen om de verhalen over te brengen op hun eigen kinderen en de volgende generatie. Er was veel herkenning onderling over hoe ingewikkeld het is om dit niet te doen op een negatieve manier die enkel het verhaal van kolonialisme vertelt. Ook de geschiedenis hiervoor en de geschiedenis na de onafhankelijkheid is belangrijk. Meerdere deelnemers gaven aan hoe hun kinderen vragen stellen over huidskleur als kind in klas of omgeving met veelal witte kinderen.

Breuken en schakels

- Iedereen was het erover eens dat er te veel wordt gesproken en verteld vanuit één perspectief als het gaat over het Nederlandse koloniale verleden van gebieden in huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden. Door meerdere deelnemers wordt herhaald dat de diversiteit van de verschillende groepen onderbelicht is, dit draagt bij aan het eenzijdige perspectief van waaruit deze geschiedenis wordt bekeken.
- Ook is er consensus over de impact die het kolonialisme nog steeds heeft in de maatschappij op dit moment. Niet alleen in sociale, culturele, economische, ecologische en historische zin, maar ook in de zin van het intergenerationeel trauma en de impact op alle families. Ondanks de orale historie blijft er binnen families ook veel onbesproken. Een deelnemer gaf aan dat er ook onderling meer moet worden besproken. Bovendien wordt orale geschiedenis als minder legitiem gezien binnen het onderwijs en de wetenschap. Deelnemers waren het erover eens dat dit anders zou moeten
- Een ander belangrijk terugkerend punt was dat er te weinig wordt erkend dat deze historie over mensen gaat, waaronder nazaten in het Nederland van nu.

Breuken en schakels

- Er werd een kritische opmerking gemaakt over het gebruik van termen als 'de oost' en 'de west', als juist alternatief voor 'de oost' wordt *Indisch-Oceanisch* gebied genoemd. "De slavernij in dit gebied wordt nog te veel afgedaan als gaande over bedienden en concubines, terwijl het echt gaat over slavernij." De gehele groep was het er over eens dat termen als 'de oost' en 'de west' op koloniale wijze Europa centreren, "dit is een mondiaal probleem."
- Deelnemer met Indische, Molukse en Indonesische achtergrond gaf aan dat het slachtofferschap niet het enige is. Om verder te komen moet ook erkend worden dat er daders zijn geweest. Verder is de historische relatie tussen Nederland en de Molukken en hoe het koloniale systeem van hieruit is begonnen zeer belangrijk.

“Wat vinden jullie belangrijk dat men in Nederland weet van deze geschiedenis?”

- Het belang van de Banda eilanden voor Nederland en hoe Nederlands kolonialisme verschillende structuren en systemen hebben hervormd en verwijderd. De VOC werd genoemd als kapitalistisch systeem waarin slavernij als tool werd gebruikt. Aantal deelnemers noemden ook het uitmoorden van communisten.
- Een ander punt was het integreren in Nederland. Mensen werden in pensions geplaatst en mochten niet hun eigen eten bereiden of eigen taal spreken. Een deelnemer benoemde dat het principe van verdeel en heers erg belangrijk is om te begrijpen in deze context. De term ‘Indisch zwijgen’ wordt meerdere keren genoemd, 10 van de 11 deelnemers keurden deze term af en er werd een link gelegd met mentaal kolonialisme. Het zogenaamde ‘zwijgen’ werd genoemd als “vorm van onderdrukking en assimilatie.” “Het is een vorm en kenmerk van kolonialisme.” Tijdens dit besproken punt was de overgrote meerderheid het met elkaar eens. Een deelnemer was minder uitgesproken hierover.
- Een aantal deelnemers gaven aan dat de geschiedenis voor kolonisatie en na de onafhankelijkheid ook meer verteld moet worden. Ook werden voorbeelden van geschiedenislessen en (les)boeken van kinderen van deelnemers die tekortschieten genoemd.

“Wat vinden jullie belangrijk dat men in Nederland weet van deze geschiedenis?”

- 1621: wat gebeurde er in deze periode?
- Hellships tijdens de Japanse bezetting
- Wat hield (het uitroepen van) de R.I. (Republiek Indonesia) precies in?
- De pijnlijke kant moet ook worden belicht, het zogenaamde “Indisch zwijgen” moet doorbroken
- Wat gebeurde er na 1951 in Maluku? (o.a. RMS)
- Feitelijke kennis over totstandkoming RMS
- De impact van Nederlandse (en Belgische) kolonisten op families (met name voor de vrouwen)
- De onafhankelijkheidsoorlog en de context waarin deze begon
- De historische relatie tussen Nederland en de Molukken (400+ jaar): handel in kruiden, handel in mensen, de doorwerking hiervan in het nu
- Erkenning van het koloniaal verleden van Nederland
- De geschiedenis bekijken vanuit verschillende perspectieven en ruimte maken voor de diversiteit hierin. Bijv. Indonesisch, Nederlands, Moluks, Papua, Indisch, Chinees, ...
- De intergenerationele impact van een migratieverleden
- De doorwerking van het koloniale verleden in het heden
- De diversiteit binnen de diaspora

“Wat vinden jullie belangrijk dat men in Nederland weet van deze geschiedenis?”

- Het verschil tussen Chinezen uit Indonesië en Chinezen uit China
- De diversiteit van de Chinezen in Nederlands-Indië
- Geschiedenis van de Chinezen in Indonesië
- De Dodenspoorweg
- Slavernijverleden
- De Afrikanen in Nederlands-Indië/Indonesië
- ‘Koloniale’ identiteit is niet alomvattend, er is meer
- Familieverhalen met betrekking tot de onafhankelijkheid, verzet en bijzondere ontmoetingen

“Wat vinden jullie belangrijk dat men in Nederland weet van deze geschiedenis?”

- Verzetshelden waar aandacht voor moet komen
 - Martha Christina Tiahahu
 - Pattimura (Thomas Matulesy)
 - Mathilda van Tanimbar
 - Cut Nyak Dien
 - Cut Nyak Meutia
 - Roro Gusik
 - Jan Kooij
 - West-Papua: vader van Raki Ap
 - Chris Soumokil
 - Raden Sukaesih
 - Diponegoro
 - Malahayati
 - Soetan Sjahrir
 - Familieverhalen van opa's en oma's die verzet pleegden

TIPS voor de commissie

- Een van de deelnemers opperde diens idee voor een “cultureel archief waarin alles dat door creatieven wordt gemaakt, ook door aanwezige creatieven, met betrekking tot dit onderwerp kan worden getoond en samengebracht.” Dit, “zodat het niet blijft bij tijdelijke tentoonstelling (zoals Revolusi in het Rijksmuseum).” “Bronnen kunnen hierdoor ook beter worden geraadpleegd. Inbedding van deze archieven in nationale archieven is van groot belang voor de gemeenschap. In ruil voor goede vergoedingen aan de creatieven.” Alle deelnemers gaven aan zeer positief te staan tegenover dit idee.
- Een andere deelnemer noemde activisme (“we staan op de schouders van reuzen”) en hoe archieven voor verbinding kunnen zorgen en men van elkaar kan leren.
- De geschiedenis op scholen moet worden aangepakt. Een deelnemer gaf aan van mening te zijn dat de verantwoordelijkheid hiervoor in geheel bij het ministerie ligt. Een andere deelnemer zei: “Er staan in de geschiedenisboeken verheerlijkende, mensonterende dingen en dingen die onwaar zijn.”

TIPS voor de commissie

- Wees kritisch op terminologie gebruik van NL-Indië: “Het is een koloniale term. We zeggen ook niet (voormalig) Goudkust, we zeggen Ghana.”
- Vanaf start van sessie kwam uit hele groep, met uitzondering van één deelnemer, geluid van onvrede over de gebruikte term (voormalig) Nederlands-Indië op de uitnodiging van deze sessie en voor de conferentie in algemeen. “Een uitnodiging als deze zou door de overgrote meerderheid van de deelnemers normaliter niet geaccepteerd worden.” Door 10 van de 11 deelnemers werd met klem benadrukt dat zij alleen aanwezig zijn vanwege IZI Solutions en Zwart x Oranje. Een deelnemer gaf aan ook de oproep van Esther Captain gezien te hebben en het fijn te vinden om inbreng te hebben. Algehele consensus dat Nederlands-Indië een koloniale term is, ook als je er ‘voormalig’ aan toevoegt. “Zonder voormalig is het helemaal verkeerd.” De hele groep is het eens dat in de koloniale context het wel nodig is om termen als Indisch te benoemen. Er wordt aangegeven dat het ook begrijpelijk moet zijn voor witte Nederlanders maar dat alles op één hoop gooien geen optie is. Op het voorstel van de gespreksleider om het op z’n minst tussen aanhalingstekens te plaatsen reageerden iedereen enthousiast. Dat komt het meest tegemoet: ‘voormalig Nederlands-Indië’ nu Indonesië, Molukken, Papua, etc of gebieden in huidig Indonesië/‘voormalig Nederlands-Indië’, de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden. De laatste omschrijving is doorgevoerd in dit hele rapport.

Perspectief vanuit jongeren die een deel van hun geschiedenis hebben in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden, elk met een andere achtergrond en migratiegeschiedenis

Omschrijving deelnemers

Er waren uiteindelijk 9 deelnemers met leeftijden tussen de 18-30 jaar waarvan twee iets ouder die later aanschoven. Er was sprake van een grote diversiteit aan woonplaatsen zowel uit steden als dorpen binnen Nederland. De meeste van de deelnemers studeren nog. Deelnemers hadden diverse migratieachtergronden: Indonesisch, Papua, Indisch, Moluks, Indo-Afrikaans en combinaties hiervan.

- (27) M, indonesisch (V), voorouders uit papua new guinea
- (24) M, indisch nederlander (grootouders, 3e gen)
- (21) M, indonesisch (verstaat nederlands, praat engels)
- (27) M, indonesisch
- (26) F, indisch (M, java, indo)
- (19) F, indonesisch nederlands (M), congolees belgisch (V)
- (19) M, half moluks half nederlands
- (>30) M: beide ouders uit papua new guinea
- (>30) M: indisch (V) moluks (M)

Welke kennis

Alle jongeren gaven aan op school weinig geleerd te hebben over het koloniaal-/slavernijverleden in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden. Als ze al wat geleerd hebben was de informatie heel eenzijdig en incompleet.

- Indonesische deelnemer geboren in Indonesië vroeg wat Nederlanders erover hebben geleerd. In Indonesië heeft men geleerd dat de Nederlanders Indonesië hebben veroverd. Reacties overige deelnemers: "Ik heb er niks over geleerd op school behalve dat de Nederlanders kruiden in Indonesië gingen halen." Iedereen was verbaasd over hoe weinig ze op school leerden over dit deel van de geschiedenis en vonden het goed dat in Indonesië het verhaal completer wordt verteld.

De meeste kennis over dit verleden hebben ze opgedaan door er zelf interesse in te hebben en ernaar op zoek te gaan. We kregen een 100% op de vraag: *Hoeveel van jullie heeft informatie over de geschiedenis opgedaan door verhalen van familie?* Iedereen stak diens hand op. Er werd wel een kanttekening gemaakt: "Het is moeilijk want het is een sensitieve kwestie." "Je hoort er delen van, over sommige delen praat men liever niet en daarna zoek je zelf verder naar meer informatie." Op de volgende pagina staan bronnen die zijn genoemd.

Welke kennis

Bronnen die zijn genoemd:

- Revolusi podcast
- Tentoonstelling in het Rijksmuseum (wel summier)
- Internet (waaronder Wikipedia)
- Website 'Indo cultuur' met persoonlijk verhalen
- Documentaires
- Vroeger op TV kanaal Geschiedenis24 waren er een aantal items over Indonesiërs, over de Indonesische onafhankelijkheid
- Meer geleerd bij bezoek aan Indonesië en het Nationaal Monument daar,
- Straatnamen zien en die namen opzoeken op internet
- Zelfstudie en het bevragen van familieleden
- Door het lezen van bepaalde boeken. Boek zoals, 'lichter dan ik'. Is een roman over inheemse vrouwen en kolonisten. Hoewel het een roman is geeft het goede inzichten in de situatie van toen. Een ander boek dat genoemd werd: Roofstaat
- Een van de deelnemers geeft aan dat zijn familieverhaal is opgeschreven
- Theater- 'De eeuw van mijn moeder'
- Project Tracing Your Roots en nationaal archief

Hoe en waar

Hoe en waar wil je meer leren? Welke binnen onderwijs en welke buiten?

Binnen het onderwijs

- Deelnemers noemden dat er integraal onderwijs op middelbare school over koloniale periode moet komen als basis voor toekomst. Zowel in maatschappijleer en geschiedenis: “verwerkt in een algemeen vak en niet een keuzevak.” “Het gebrek aan kennis en zelfreflectie over Nederlands koloniaal verleden zorgt voor instandhouding van institutioneel racisme.” “Het wordt niet beschreven zoals WW2 algemene kennis is.” “Het ministerie VWS moet dit verplicht stellen.”
- Themaweken op scholen. Dit kan ingevuld worden door mensen uit de diaspora uit te nodigen om te spreken. Er is een onderwijsprogramma; koloniale sporen in de buurt. Ouderen mensen worden uitgenodigd om in de klas te spreken. Hier werd positief op gereageerd door de groep. “Omarm dit soort initiatieven.”

Hoe en waar

Buiten het onderwijs

- Openbare ruimte benutten. Denk aan verhalen integreren in algemene feestdagen zoals Bevrijdingsdag, het duiden van Indonesische geschiedenis in en op gebouwen, straatnamen en standbeelden voorzien van informatie, etc. “Als er iets nieuws geproduceerd wordt ten behoeve van de openbare ruimte moet mensen uit de community betrokken worden.”
- Aandacht voor de geschiedenis en de doorwerking ervan in musea, tentoonstellingen en bibliotheken. “Benoem welk perspectief wordt tentoongesteld en waarom.”

Begrip

Beter begrip voor dit deel van de gezamenlijke geschiedenis kan volgens de jonge deelnemers alleen als:

- Er meer kennis komt bij leraren op scholen;
- Betere verankering in het onderwijs in vaste vakken zoals geschiedenis en maatschappijleer;
- Journalistiek een meerstemmig geluid over het voetlicht brengt;
- Landelijke bewustwording komt over dat dit een geschiedenis is van iedereen in NL;
- Dit deel van de geschiedenis niet los wordt gezien van andere koloniale onderwerpen;
- De doofpot van dit verleden opengaat, inclusief dat Nederland een agressor was;
- Straatnamen en standbeelden betere uitleg krijgen;
- (in)directe doorwerking in huidige maatschappij en politiek (h)erkent wordt.

Begrip

“Een gebrek aan kennis is een gebrek aan zelfreflectie, waarom voelen ‘we’ (NL’ers) ons verbonden met (witte) Oekraïners en niet met mensen van kleur.” “De witte mensen moeten begrijpen, die destructieve structuur vandaag de dag nog steeds van toepassing is en hoe het nog doorsijpelt in het hedendaagse.” “Kijkende naar cultuur en milieu dan zal men de polarisatie beter begrijpen. De geschiedenis speelt een belangrijke rol, als je dat weet dan zul je de machtsstructuren ook beter begrijp. Het heeft betrekking op elkaar.” “Het is Nederlandse geschiedenis: het is van alle Nederlanders en niet alleen van Nederlandse Indonesiërs. Nederlandse Indonesiërs moeten niet te hoeven kiezen tussen hun culturele achtergrond. Onze voorouders in de breedste zin van het woord zijn zo loyaal geweest aan het Nederlandse Koninkrijk, daarna alsnog behandeld als tweederangsburgers.”

Een van de deelnemers maakt de opmerking;
“Verdeel en verbind in plaats van verdeel en heers.”

Perspectief vanuit jongeren zonder migratieachtergrond

Omschrijving deelnemers

Er waren 10 deelnemers met leeftijden tussen de 18-30 jaar. Er was sprake van een grote diversiteit aan woonplaatsen zowel uit steden als dorpen binnen Nederland. De meeste van de deelnemers studeren nog. Deelnemers hadden diverse migratieachtergronden:

- (27) M, indonesisch (V), voorouders uit papua new guinea
- (24) M, indisch nederlander (grootouders, 3e gen)
- (21) M, indonesisch (verstaat nederlands, praat engels)
- (26) M, Moluks
- (19) F, indonesisch nederlands (M), congolees belgisch (V)
- (26) F, moluks nederlands (M), Indisch (V)
- (23) F, Nederlands-Nederlands en Nepalees
- (25) M, Nederlands-Nederlands
- (26) M, Nederlands-Nederlands en voorouder uit Indonesië
- (19) M, Nederlands-Nederlands

Welke kennis en Wat

Alle jongeren zonder migratieachtergrond gaven aan op school weinig geleerd te hebben over het koloniaal-/slavernijverleden in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden.

Er is aangegeven dat er meer kennis moet komen over het verschil tussen Molukkers, Papoea Indonesiërs, etc, betere tijdlijn (onderwijs) en dat "gebeurtenissen van nu gerelateerd moeten worden aan het koloniale verleden, want mensen hebben daar nu weinig tot geen kennis van en staan er misschien daarom ook niet voor open." "Als je die kennis op school meekrijgt is dat zaadje al geplant." Verder is kennisdeling over periode voor kolonisatie belangrijk want "de Indische geschiedenis begint niet pas bij de Nederlandse overheersing." Kennisdeling kan door sprekers die het hebben meegemaakt of ervaring ermee hebben "dan spreekt het meer aan."

Hoe

Hoe maak je deze kennis aantrekkelijk beschikbaar?

De groep probeerde eerst het doel te begrijpen: waarom moet dit “aantrekkelijk”? Wiskunde is ook niet aantrekkelijk, maar dat moet je ook leren.

Suggesties vanuit de groep

- Focus op andere mensen met een migratieachtergrond. Migratieachtergrond belichten omdat mensen met een andere migratieachtergrond zich ook kunnen identificeren in andere verhalen. Maak het een universeel verhaal voor mensen met een migratieachtergrond. Er zijn heel veel mensen in Nederland met een migratieachtergrond of iemand ermee dichtbij staan. ‘Recente’ en ‘oudere’ migratiegroepen samennemen.
- Een van de deelnemers vertelt dat ze geraakt werd door de verhalen van een ander.
- Maak musea toegankelijker door ze gratis te maken – minder (financiële) drempels.
- Maak het deel van de Nederlandse geschiedenis, in plaats van een aparte geschiedenis. Het is ‘onze’ geschiedenis, want we zijn allemaal Nederlanders.

Hoe

Hoe en waar moet deze geschiedenis gedeeld worden?

Publieke ruimte:

- Haal standbeelden van massamoordenaars, zoals J.P. Coen, weg
- Plaats standbeelden van verzetsstrijders uit deze geschiedenis
- Vermeld bij straatnamen historische context
- Maak gebruik van Abriborden en/of bijv kennisdeling op affiches in metro's met korte tekst en foto
- Maak de geschiedenis in de bestaande infrastructuur van steden/kunst/straten zichtbaar
- Graffiti/schilderingen op muren zoals in Indonesië met geschiedenis in de kunst op straat: het nieuwe straatzicht veranderen waardoor mensen niet onsensitief worden naar geschiedenis, maar verrast zijn en er daardoor beter op letten.

Musea

- Maak tentoonstellingen gratis en/of toegankelijker met bijvoorbeeld VR brillen
- Digitale rondleiding i.p.v. fysieke musea
- Zet de mensen uit de communities zelf in voor kennisdeling

Hoe

Hoe en waar moet deze geschiedenis gedeeld worden?

Media

- Biedt makers hun eigen ruimte in plaats van bijvoorbeeld een witte man die op zoek gaat bij bepaalde bevolking.

Onderwijs

- Maak het onderdeel van het curriculum op de basis- en middelbare school. Veranker het in de verplichte vakken zoals maatschappijleer en geschiedenis.
- Wijd een themaweek aan over kolonialisme.
- Zet de mensen uit de communities zelf in voor kennisdeling op scholen.

Hoe

Hoe kunnen jongeren worden bereikt?

- Maak het kort en beknopt – korte filmpjes met doorklikmogelijkheid naar meer info.
- Via muziek/kunst zoals lokale 'indorock bands', 'indo feestjes' voor bepaalde doelgroepen, expo's bij feesten/festivals, etc.
- Herdenk niet alleen de geschiedenis maar vier het ook middels een nationale dag, net zoals 4 en 5 mei.
- Pasar Malam aangelegenheden. Eten en muziek verbindt altijd
- Awareness campagne op social media zoals de NOS de geschiedenis van 'voormalig Nederlands- Indië' had uitgebeeld.

Side note: Niet opnieuw dingen bedenken, maar dingen die we nu al doen zijn ook goed.

**Perspectief vanuit jongeren met een andere
migratieachtergrond dan uit gebieden van huidig
Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de
Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden**

Omschrijving deelnemers

Er waren 9 deelnemers, woonachtig in verschillende plaatsen in Nederland. Leeftijden tussen de 18-30 jaar. 4 deelnemers met achtergrond in gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden, 5 deelnemers met andere migratieachtergrond t.w.: Hindoestaans-Surinaams (21), Afro-Surinaams (23), Noord-Marokkaans (19), Zuid-Turks (24) en Arabisch-Egyptisch (25).

Groep was erg hoopvol, strijdlustig en nieuwsgierig gestemd. Deelnemers met andere migratieachtergrond gaven aan ook echt aanwezig te zijn om te leren, want "twijfelen aan de accuraatheid" van wat zij geleerd hebben op school. Ook zegt een van deze deelnemers op zoek te zijn naar "een chronologisch compleet plaatje van deze geschiedenis en de oorzaken en gevolgen."

Welke kennis

Deelnemers van de ochtendsessie gaven aan op zoek te zijn naar nieuwe inzichten en benieuwd te zijn naar overlap met deze jongeren die andere migratieachtergrond hebben. Ook werd genoemd dat er meer herkenning moet komen voor de verschillende etnische en culturele identiteiten binnen groepen aangezien kolonialisme verschillende invloeden heeft gehad op de verschillende gemeenschappen.

Een deelnemer gaf aan dat het algemene Indonesische perspectief dat op school wordt onderwezen tekort doet aan alle verschillende groepen zoals Molukkers, Papua's, etc. Geeft ook aan zelf pas recentelijk te hebben geleerd over het bestaan van Indo-Afrikanen. Er was direct interesse in de groep over deze geschiedenis waardoor een deelnemer, die zichzelf als Indo-Afrikaan identificeert, kennis deelde met de groep.

Welke kennis

Een deelnemer van de ochtendsessie heeft de hiërarchie van de bevolkingsgroepen toegelicht en vertelde over de Europeanen, Indo-Europeanen, Chinezen, Arabieren, lokale Indonesiërs en Molukkers. “Om de geschiedenis te begrijpen moet je ook die hiërarchie gaan begrijpen.” Andere deelnemers stelden hier vragen over en er werd aangegeven dat deze hiërarchie van bevolkingsgroepen ook indirect gevolgen heeft in het heden. Deelnemer met Indische achtergrond gaf aan dat er na de onafhankelijkheid van Indonesië een omwenteling plaatsvond in hoe er werd aangekeken tegen mensen die aan de kant van de Nederlanders stonden. Het begrip ‘spijtoptant’ werd uitgelegd door deze deelnemer, omdat de deelnemers met een andere migratieachtergrond hier niet eerder van gehoord hadden.

Deelnemers met Surinaamse achtergrond herkenden overeenkomsten en maakten de vergelijking met Surinamers die de Nederlandse identiteit konden behouden na de onafhankelijkheid van Suriname. Deelnemer met NL-Indische roots noemde hierbij dat er wel een verschil zat in dat Surinamers niet werden gezien als onderdaan. “Je kon geen spijtoptant zijn als je nooit als Europeaan werd erkend.” Hierop werd kort de categorisering van het CBS genoemd (Westers en niet-Westerse achtergrond) waar alle deelnemers hun onbegrip en ergernis over uitten.

Welke kennis

Jongeren met een andere migratieachtergrond gaven aan ontevreden te zijn over wat ze op school hebben geleerd over deze geschiedenis. Het ging te veel over handel en monopolie in plaats van over uitbuiting en genocide. Het perspectief is te eurocentrisch. Hier waren alle deelnemers het over eens.

Een deelnemer vertelde over opgroeien, in Bovenkarspel, met kinderliedjes over zeehelden en standbeelden van zeehelden en gaf aan een heel verkeerd beeld te zijn aangeleerd en lang niet te hebben geweten van de misdaden van deze 'helden'. Een deelnemer met Afro-Surinaamse roots gaf aan op school ontevreden te zijn geweest met de informatie over o.a. de Molukken. Deze deelnemer heeft een vriendin met Molukse achtergrond gevraagd om hierover in gesprek te gaan en veel van geleerd. Noemde ook het boek 5 eeuwen Nederland als leestip.

Enkele deelnemers gaven aan meer over deze geschiedenis te hebben geleerd door hun omgeving (culturele en kunstsector) en de documentaires, tentoonstellingen en het activisme over dit onderwerp.

Welke kennis

Een deelnemer deelde een verhaal over een vriend die zich in heeft gezet om extra informatie onder straatnaambordjes te plaatsen in Amsterdamse Zeeheldenbuurt. Andere deelnemers reageerden hier zeer positief op en gaven aan dergelijke bordjes graag te lezen en hier wat van leren. Andere deelnemer gaf diens interesse aan maar benoemde ook de angst voor rechts-extremisme bij het uitvoeren van dergelijke acties en activisme. Weer een andere deelnemer gaf aan dat het belangrijkste niet kennisoverdracht is maar dat het vooral ook gaat over herkenning en representatie in het straatbeeld. Een deelnemer vulde aan het belachelijk te vinden dat bijvoorbeeld Den Haag geen standbeeld, straat of iets anders heeft van bijvoorbeeld Anton de Kom.

Jongeren van de ochtendsessie deelden hun familieverhalen onder andere over familie die bijvoorbeeld bij aankomst in Nederland niet meer de eigen taal mocht spreken. Deelnemer met Surinaamse achtergrond gaf aan dit te herkennen en noemde de vergelijkbare situatie met het Sranan Tonggo. Deelnemers herkennen bij elkaar dat (groot)ouders zich erg hebben moeten aanpassen in Nederland en dat stukken van taal en cultuur hierdoor verdwenen.

Welke kennis

Een deelnemer met Indische roots vulde aan over de term 'Indisch zwijgen' en noemde hierbij de grote rol van trauma en schaamte dat hierin speelt. "In de 2e generatie werd het niet opgelost, de 3e staat er verder van af en kan meer kritiek leveren en meer verzoenen met wat er gebeurd is." Een andere deelnemer benoemde het "gebrek aan ruimte voor intergenerationeel trauma in de GGZ."

Deelnemers waren het er allen over eens dat er meer gesproken moet worden over deze gebeurtenissen. Herkenning werd gevonden in hoe de verschillende generaties zich op hebben gesteld. 1e en 2e generatie was aan het overleven en wilden niet opvallen, de 3e generatie denkt nu als we nog steeds niet als volwaardig worden gezien gaan we kritisch zijn. Een deelnemer zei "Een verhaal heeft ook een luisteraar nodig. Nu met de 3e generatie zijn er mensen die luisteren naar hun verhaal."

Terwijl er inhoudelijke kennis werd gedeeld werd ook enthousiast verschillen en overeenkomsten besproken wat eten betreft.

Wat

Er is door de deelnemers aangegeven dat er meer kennis moet komen over:

- Koppeling naar hoe kolonialisme nog steeds effect heeft op het nu. Voorbeelden die werden genoemd: Connectie met woningnood in Amsterdam en Prins Bernhard die panden heeft, maar ook het toeslagenschandaal, politie, cito score, minachten van mensen van kleur, etc.
- In combinatie met persoonlijke verhalen moet er ook meer worden gekeken naar de positieve kant van de geschiedenis van Indonesië e.o.. de kracht van voor Nederland kwam en ook het moois en verzet was wat niet over hoofd moet worden gezien tijdens de koloniale periode.
- Meer aandacht voor onafhankelijkheidsstrijd die nog steeds plaats vindt (Papua en RMS).
- Meer multidimensionale perspectieven op het verleden, ook vanuit de verschillende groepen. Zo wordt de impact zichtbaarder en hoe dit vele levens heeft beïnvloed.
- Genoeg aandacht voor het menselijke aspect. "Mensen zeggen het is zo lang geleden, maar het gaat ook over mensen." Er ontstond een gesprek over wie de geschiedenis schrijft, deelnemers gaven aan dat dit altijd gebeurt vanuit het perspectief van de overwinnaar.

Hoe en waar

Deelnemers waren het heel erg eens dat er al vanaf de basisschool moet worden onderwezen hoe het zat in de koloniale tijd. “Kinderen kunnen het wel aan. We kunnen ook de Holocaust bespreken bijvoorbeeld.”

Een deelnemer gaf aan het belangrijk te vinden dat er ook op internationale scholen onderwijs komt hierover. Een andere deelnemer gaf hierbij als kritiekpunt dat het belangrijk is om eerst zelf te beginnen. Vergelijking met de VS werd gemaakt: “Als land is er nog te weinig kennis. Dat er in Amerika veel opspraak is over MLK en Thanksgiving komt ook doordat er binnen dat land al heel veel opspraak is enzo. Wij moeten dat als land ook eerst zelf gaan doen.”

Meerdere deelnemers noemden sociale media (laagdrempelig) en sommigen ook diens eigen kanalen of persoonlijke sociale media accounts waarop zij anderen ‘educaten’ en hier veel positieve reacties op ontvangen. Tong Tong Fair werd ook genoemd maar twijfel werd geuit over het publiek dat hierop af komt. Deelnemers gaven aan dat het belangrijk is om ook witte jongeren te bereiken.

Hoe en waar

Algemeen:

- Mensen met roots in de gebieden van huidig Indonesië/'voormalig Nederlands-Indië', de Molukken, Papua, Timor e.a. eilanden volop aanwezig laten zijn in het creëren van het narratief wat betreft de koloniale geschiedenis.
- Meer persoonlijke verhalen en minder werken met "feiten" en cijfers.
- Docu's, films, boeken, musea met vaste tentoonstelling.
- Openbare ruimte zoals bordjes, beelden, straatnamen.

Onderwijs:

- Ervaringsdeskundigen als gastspreker.
- Curriculum en methodiek aanpassen.
- Herbeoordeling van termen die gebruikt worden in het onderwijs (zoals 'Gouden Eeuw' vervangen voor 'Rode eeuw').
- De geschiedenis voor 1600 uitlichten en vanuit dit perspectief de negatieve tijd van kolonialisme ingaan.
- Overal moet worden gecheckt "wat bieden we kinderen aan?". Een deelnemer gaf aan dat het veel werk zal zijn maar wil zich hard maken voor het nooit aanbieden van probleem informatie.

Hoe en waar

- Docenten verplichten om één keer in de zoveel tijd deel te nemen aan momenten om meer te leren over deze geschiedenis.
- Focusgroepen voor geschiedenisdocenten.

Safe space:

Alle deelnemers gaven aan de gesprekken met elkaar als helend en inspirerend te hebben ervaren. Het uitwisselen van ervaringen en de herkenning die hierbij kwam kijken werd als super positief ervaren. Ook werd aangegeven dat deelnemers wel vaker zouden willen worden uitgenodigd voor dergelijke sessies en in een safe space hun kennis/ervaring/vragen willen delen.

“

Verdeel en verbind in plaats van verdeel en heers.

”

- Deelnemer

Take it **iz!**

 izisolutions

 izisolutions

 izisolutions

 izisolutions